

INFOBULLETIN

NADAČNÍHO FONDU
OBĚTEM HOLOCAUSTU

1/2011

Vážení a milí čtenáři,

přinášíme Vám jarní vydání našeho čtvrtletníku, jako obvykle v něm naleznete informace o naší činnosti a o námi podporovaných projektech. Seznámíme Vás tentokrát s příběhem paní Mariany Foltýnové, přiblížíme Vám první návštěvu Izraele 11 přeživších holocaustu, která byla financována našim dárce.

Nadační fond obětem holocaustu dostal mimořádný dar od Židovské obce v Praze ve výši půl milionu Kč pro administraci výběrového řízení na podporu vzdělávacích a kulturních projektů židovských organizací a spolků. Jsem moc ráda a děkuji obci za projevenou důvěru a podporu. Do uzávěrky jsme přijali celkem 24 projektů. O podpoře rozhodne správní rada ve druhé polo-

vině května. Ráda bych v této souvislosti zmínila, že stále hledáme dárce pro projekty, které podporujeme či sami realizujeme. Považujete-li naši činnost za důležitou, můžete se stát našim partnerem. Můžete podporovat projekty společně s námi, i sebemenší částka je účelně využita. Číslo našeho účtu: 502-268554004/2700.

Závěrem si Vás dovoluji srdečně pozvat na tradiční veřejné čtení jmen obětí šoa, které pořádáme společně s Institutem Terežinské iniciativy na pražském náměstí Míru, dne 2. května 2011 od 14 do 17 hodin. Těším se na setkání s Vámi.

Přeji Vám krásné jaro, Pesach sameach.

Marta Malá, ředitelka

יום השואה Den vzpomínání na oběti holocaustu

2 | 5 | 2011 | 14–17 hodin
náměstí Míru v Praze

Záštitu nad akcí převzal pan Václav Havel

Má dnes smysl připomínat oběti rasového pronásledování během druhé světové války? Můžeme tím bojovat proti lhostejnosti, upozorňovat na porušování lidských práv etnických a náboženských menšin v současné společnosti a vychovávat k občanské odpovědnosti?

ANO! Přijďte vyjádřit svůj postoj a zapojte se do čtení jmen jednotlivých mužů, žen a dětí, kteří byli pro svůj původ diskriminováni a zavražděni nacistickým režimem. Součástí akce bude také prezentace našich vzdělávacích projektů a knih, které vydáváme.

<http://holocaust.cz>

Z NAŠÍ ČINNOSTI

NOVÉ KOLEGYNĚ

Od ledna naše kancelář posílila o nové dvě kolegyně, odbornou pracovníci Mgr. Terezu Gafnu Váňovou a administrativní pracovníci Kateřinu Steinovou.

SLAVNOSTNÍ SETKÁNÍ V SENÁTU 27. LEDNA

Dne 27. ledna 2011 jsme s Federací židovských obcí v ČR uspořádali slavnostní setkání v Senátu PČR, pod záštitou předsedkyně Poslanecké sněmovny Miroslavy Němcové a 1. místopředsedy Senátu Přemysla Sobotky. K přítomným pronesli projevy: Přemysl Sobotka, Miroslava Němcová, premiér Petr Nečas, prof. Zuzana Růžičková za

preživší šoa a za romské oběti Čenek Růžička z Výboru pro odškodnění romského holocaustu. Na závěr také promluvili studenti Lauderových škol. Setkání se zúčastnilo na 160 pozvaných, více než dvě třetiny tvořili přeživší holocaustu. Děkujeme našemu dobrovolníkovi Michalu Šlehrovci za pomoc s organizací v Senátu.

Z OBSAHU BULLETINU

Z naší činnosti	2
Program PÉČE: Odborná a metodická pomoc pro soc. pracovníky ze ŽO 2	4
Program PŘIPOMÍNKA: Romano džaniben – Krajinou příběhů	6
Program BUDOUCNOST: In IUSTITIA, rozhovor s Klárou Kalibovou	7
Program OBNOVA: Synagoga a hřbitov v Kosově Hoře	9
PŘÍBĚH: Mariana Foltýnová – jediný, kdo se do transportu těšil	11
Sen o návštěvě Země zaslíbené	12
Kalendář akcí podpořených NFOH	14

VZDĚLÁVACÍ SEMINÁŘ 1

23. února 2011 jsme uspořádali v pořadí již 5. seminář pro pracovníky židovských obcí a spřítelených neziskových organizací. Tentokrát bylo tématem „Šoa a antisemitismus.“ V průběhu posluchačsky plně obsazeného semináře vystoupili s přednáškami historik Michal Frankl (Základní historický přehled a Jak připomínat holocaust),

psychoterapeutka Helena Klímová (Traumata vyplývající ze šoa). S dalšími příspěvky vystoupili přeživší Dagmar Lieblová, odborník na současný antisemitismus Zdeněk Kalvach a romista Michal Schuster. Celkem 2950 Kč za účastnické poplatky

bylo poukázáno na účet veřejné sbírky, budou jimi podpořeny projekty v příštím roce.

VZDĚLÁVACÍ SEMINÁŘ 2

V lednu a únoru proběhla také 2 setkání pracovníků židovských organizací v sociálních, zdravotních a psychologických službách, více viz článek Odborná a metodická pomoc.

NFOH NA NGO MARKETU

Nadační fond obětem holocaustu bude prezentovat své projekty a aktivity v pátek 29. dubna 2011 na 12. ročníku veletrhu neziskových organizací, židovskou komunitu zastoupí také studenti Lauderových škol. Více na <http://www.forum2000.cz/cz/projekty/ngomarket/2011/>

ODBORNÁ A METODICKÁ POMOC 2 pro sociální pracovníky ze židovských obcí

V roce 2010 jsem vás v podzimním čísle Infobuletinu informovala o projektu, který pomáhá hlavně sociálním a zdravotním pracovníkům a vedoucím agentur domácí péče téměř ve všech židovských obcích v České republice. Jeho koordinátorem byla několik let Federace židovských obcí v ČR. Ohlasy samotných sociálních pracovníků byly pozitivní a všichni měli zájem se dále setkávat a mít tak možnost si vzájemně pomoci při řešení různých situací či problémů. Od roku 2011 převzal přípravu a organizaci těchto setkání NFOH. V lednu jsme uspořádali první schůzku v prostorách NFOH, a protože se toto setkání

neslo spíše v seznamovacím a finančně-grantovacím duchu, pozvali jsme nejen sociální pracovníky, ale také koordinátorky grantových programů a technického zázemí grantů od Claims Conference.

Druhá březnová schůzka již byla odbornějšího charakteru. V úvodu paní Marta Malá, ředitelka NFOH, seznámila zúčastněné s fundraisingovými aktivitami NFOH pro oblast sociální a zdravotní péče, dále MUDr. Ivana Rymešová z Komplexní domácí péče EZRA krátce pohovořila o příspěvcích pro přeživší holocaustu od Claims Conference. Poté následovala odborná část, jejímž téma

tem bylo trauma a jeho mezigenerační přenos. Prvním přednášejícím byl psycholog doc. PhDr. Marek Preiss, Ph.D. z Psychiatrického centra v Praze, který nás seznámil s tím, co je to trauma, jaké může mít pro člověka důsledky, jaké je časové rozvínutí traumatu, jeho přenos na členy rodiny a okolí atd. Panu Marku Preissovi děkujeme, že pro nás přednášku udělal bez nároku na honorář.

Druhou přednášející byla Mgr. Ilona Peňášová, která pracuje jako psychoterapeutka pro občanské sdružení Cesta domů – domácí hospic. Paní Peňášová nás podrobněji, také s pomocí názorných příkladů, seznámila s prací s traumatizovaným klientem, s možnými úskalími a se způsoby, jakými mohou lidé na trauma reagovat a nést si jeho důsledky po celý život.

V tomto roce plánujeme ještě tři setkání na odborná témata, která si sami účastníci zvolí. Věřím, že jim tak pomůžeme zkvalitnit jejich práci a budou mít možnost dozvědět se a naučit se něco nového.

■ af

Mgr. Ilona Peňášová

doc. dr. Marek Preiss

KRAJINOU PŘÍBĚHŮ NOVÝ WEB O DĚJINÁCH ROMŮ PRO UČITELE ZÁKLADNÍCH A STŘEDNÍCH ŠKOL

Jedním z projektů, které NFOH podporuje ve svém programu Připomínka, je didaktický portál „Krajinou příběhů,“ který připravuje občanské sdružení Romano džaniben.

Romano džaniben na poli informování o romském etniku pracuje již 17 let. Mezi jeho hlavní aktivity patří vydávání stejnojmenného časopisu romistických studií, publikování překladů děl světových romských autorů v edici Romani Library nebo pořádání výstav. Hlavním cílem tohoto sdružení je zvyšování povědomí o romském etniku v české společnosti, snižování bariér mezi Romy a většinovým obyvatelstvem a šíření prověřených, komplexních informací, které veřejnosti umožní přistupovat k Romům uctivě a s přirozeným respektem.

Již v minulosti Romano džaniben realizoval projekt *Holocaust Romů ve výuce*, v jehož rámci byl vydán český překlad publikace *Nacistická genocida Sintů a Romů*. Současný počín *Dějiny Romů ve výuce* na tento projekt přímo navazuje. Klade si za cíl usnadnit a rozšířit výuku o historii Romů na českých základních a středních školách. Jde o webovou stránku, která bude komplexním didaktickým portálem sloužícím primárně učitelům základních a středních škol, případně pracovníkům nevládních organizací, ale i všem dalším zájemcům o téma.

Autoři webu vycházejí vstřícně poptávce pedagogů po materiálech týkajících se historie Romů. Podle jejich zkušenosti v současné době existuje sice mnoho publikací zabývajících se romským holocaustem i novější historií Romů, avšak jedná se většinou spíše o dílčí studie, které neumožňují pedagogům zorientovat se v celkovém kontextu. Mnoho z těchto publikací je spíše vědeckého charakteru a nejsou vhodné k použití ve výuce. Navíc je většina z nich mezi pedagogy málo pro-

pagována, a proto se o jejich existenci mezi učiteli často neví. Současně je na trhu zatím omezené množství didaktických materiálů, které by učitelům usnadňovaly přípravu výuky o tomto tématu.

Projekt si proto klade za cíl poskytnout učitelům na jedné straně srozumitelné a odborně podložené informace o dějinách a současnosti Romů a na druhé straně lehce dostupný a snadno použitelný didaktický materiál s metodickou podporou. Snahou projektu je nejen tyto materiály vytvářet, ale také je soustřeďovat na jednom místě. Snadná dostupnost, široký tematický záběr materiálů a snadno využitelný soubor nabízených aktivit pro využití ve třídě umožní pedagogům ale i žákům lépe se orientovat v jednotlivých událostech a jejich souvislostech s aktuální situací ve společnosti. Autoři věří, že díky metodickým postupům, jejichž cílem je rozvíjet kritické myšlení žáků a jejich schopnost uvažovat v souvislostech, poslouží web ke zkvalitnění a v mnoha školách vůbec k umožnění vzdělávání o Romech mezi dětmi tohoto věku. Součástí webu bude i diskusní fórum pro učitele a pracovníky neziskových organizací, na kterém bude možné dělit se o zkušenosti s použitím materiálů v hodinách i o postupech při práci s xenofobními jevy na školách.

Web připravují společně pracovníci sdružení Romano džaniben a expertní skupina pedagogů. V současné době je projekt těsně před uveřejněním. V blízké době bude k nahlédnutí na adrese <http://www.krajinoupribehu.cz/>.

SDRUŽENÍ IN IUSTITIA

In IUSTITIA

NFOH v programu Budoucnost, který se mj. zaměřuje na projekty prevence proti projevům antisemitismu a s nimi souvisejícího vandalismu, již druhým rokem podporuje aktivity občanského sdružení In IUSTITIA. To bylo založeno v roce 2009 a jeho hlavní činností je ochrana obětí násilí motivovaným náboženskou, etnickou, národnostní či sociální nenávistí. In Iustitia poskytuje odborné právní služby, zastupuje poškozené, ale také se snaží ovlivňovat veřejnou správu. Poskytuje školení a další vzdělávací aktivity zaměřené na zlepšení stávající praxe orgánů činných v trestním řízení a státní správě. V současnosti jsou zástupci sdružení součástí poradních orgánů Ministerstva vnitra a Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách. Ředitelce sdružení, právnička Klára Kalibová, jsem položila několik otázek.

- **Kláro, jak byste zhodnotila dvouleté působení sdružení In IUSTITIA. Podařilo se vám dosáhnout vytyčených cílů?**
- Ústředním cílem naší organizace je zlepšovat situaci osob vystavených a ohrožených násilím z nenávisti. Naše agenda je vzhledem k tomu, že jsme jediní, kteří poskytují specializovanou právní pomoc obětem násilí z nenávisti, poměrně široká. Poskytujeme individuální právní pomoc, skrze konkrétní případy zjišťujeme legislativní a systémové mezery v přístupu k cílové skupině a navrhujeme jejich změny. Důležitou aktivitou pro nás je upozorňovat na téma násilí z nenávisti veřejnost a podporovat lokální komunity k rozvoji tolerantního a respektujícího prostředí. Jsme přesvědčeni, že každý jednotlivec má možnost ovlivnit především sebe a své okolí. Část naší práce spočívá i v usměrňování mediálního obrazu o našem tématu. Práce médií je pro pochopení příčin a důsledků násilí z nenávisti klíčová, proto jsme například v loňském roce uspořádali třídní seminář pro novináře a novinářky, kde jsme se věnovali otázkám kvalitního zobrazování menšin i způsobu, kterým byla právě média zneužita v období nacismu i v aktuálních kauze neonacistického pochodu litvínovským Janovem. Naším dlouhodobým cílem je posílit odborné kapacity o terénní pracovníky působící přímo v ohrožených komunitách, psychology poskytující nezbytnou podporu obětem a lektory vzdělávání zaměřující se na rozvoj kulturní citlivosti lokálních komunit.
- **In IUSTITIA působí v celé České republice? V jakém regionu zaznamenáváte nejvíce útoků z nenávisti?**
- In IUSTITIA působí v celé České republice a je to náročné. Při našich omezených kapacitách jsme v zásadě dvě třetiny pracovní doby mimo kancelář. Poměrně překvapivě pochází řada našich klientů z jižních Čech, tradičně pak ze severních Čech a severní Moravy. Obecně k incidentům z nenávisti dochází v místech zvýšeně obývaných menšinami. Je všeobecně rozšířeným mýtem, že pachatelé trestné činnosti z nenávisti jsou neonacisté, opak je pravdou. Pouze 20 procent pachatelů těchto incidentů jsou příznivci krajní pravice. Přesný počet incidentů z nenávisti neznáme. Akademicky je potvrzeno, že až 90 procent kriminality z nenávisti není policii nikdy ohlášeno, lidé nedůvěřují justici, obávají se průběhu trestního řízení či pomsty pachatele. Nutno podotknout, že ochrana obětí nebo svědků trestné činnosti je v ČR tragicky zanedbaná.
- **Je zřejmé, že problémem je i samotná kvalifikace trestných činnů. Mnohdy je trestný**

čín z nenávisti posuzován jako obecná kriminalita. Spolupracujete v této věci blíže s policií či jejími nadřízenými orgány a nebo je to věc lepšího ukotvení v samotných zákonech a trestním právu?

- Policii nabízíme školení v tématu násilí z nenávisti. Bohužel při současné fluktuaci a nedostatečné motivaci jednotlivých policistů je příprava a realizace školení obtížná. Loni jsme vyškolili zhruba 120 policistů v tématu veřejných shromáždění krajní pravice. Rádi bychom společně s dalšími NNO v tomto směru pokračovali. Věříme, že můžeme nabídnout řadu poznatků z terénu a pomoci připravit policisty na práci v odlišném kulturním prostředí. Usilujeme o partnerskou spolupráci, která znamená vzájemný respekt. Činnost policie je především službou veřejnosti, obdobně jako naše.

V současné době se účastníme pracovní skupiny k přípravě zákona o obětech trestné činnosti v gesci ministerstva spravedlnosti. Má se jednat o moderní normu, která zohlední zájmy osob vystavených trestné činnosti, bude dbát o jejich bezpečnost, kvalitní komunikaci s policií a soudy, možnost uplatnit náhradu škody a především přístup k bezprostřední právní a neprávní pomoci.

- **V tomto roce se chcete zaměřit na identifikaci a následně prosazení legislativních změn. V jaké fázi se nyní nacházíte?**
- Momentálně skrze jednotlivé případy analyzujeme situaci a snažíme se odlišit legislativní mezery od nekvalitního nebo nesystémového přístupu veřejné správy. První doporučení je logické začít vytvářet v druhé polovině roku. Již nyní je však jasné, že Česká republika velmi nedbale přistupuje k ochraně osob napadených z důvodu své sexuální orientace nebo identity. Nejenže napadení v policejních statistikách nefigurují, ale zákon jim ani nepřiznává obdobnou ochranu, kterou přiznává obětem rasisticky, etnicky nebo nábožensky motivované kriminality.
- **Ve vašich prohlášeních konstatujete, že aktivity na podporu obětí násilí z nenávisti jsou hluboce podfinancované. Proč si mys-**

líte, že nepřichází podpora ze strany českého státu?

- Rádi bychom touto cestou ještě jednou poděkovali Nadačnímu fondu obětem holocaustu. Bez jeho příspěvku bychom v roce 2010 nemohli fakticky vůbec fungovat.

Ohledně financování jsme předně přesvědčeni, že by mělo být vícezdrojové. Stát by se měl finančně podílet na té části naší činnosti, kdy se jedná o určitou službu, kterou sám kapacitně nezvládne, a on si tuto službu nakupuje. Jako organizace poskytující výhradně právní služby nemůžeme být příjemci dotací na sociální služby. Zdroje, ze kterých by bylo možné financovat právní poradenství, český stát nemá. Veřejná správa považuje násilí z nenávisti za marginální záležitost, vychází při tom právě z oněch policejních statistik, které ovšem zachycují pouze 10 procent případů incidentů z nenávisti. Závislost na finančních příspěvcích státu má svoji stinnou stránku. Předně může vést k (byť nevědomé) rezignaci na druhou funkci, kterou nestátní sektor má, a tou je monitoring přístupu státu ke správě veřejných věcí. V druhém případě se pak může stát, že organizace, která zjistí systémové státní pochybení a začne jej konstruktivně kritizovat, přijde o zdroje financování. Taková situace nastala v minulosti například u organizací pomáhajícím migrantům. Osobně se domnívám, že podobný osud by potkal i In IUSTITIA.

Snažíme se podporovat firemní a především individuální filantropii. Lidé žijící v ČR jsou nesporně nárazově schopní obrovské solidarity, jde o to vybudovat tradici individuálního dárcovství, které například ve Spojených státech představuje 10 procent měsíčního příjmu jednotlivce. Tamější nevládní organizace, včetně například Anti-Defamation League zažívající se extremismem a antisemitismem, zcela odmítají státní financování, aby neztratily svoji nezávislost, a jsou zdrojovány firemními a především individuálními dárci. Věříme, že naše činnost může oslovit i konkrétní podporovatele v České republice.

- **Děkuji za rozhovor.**

■ af

OBNOVENÝ ARON HA-KODEŠ V KOSOVĚ HOŘE

Sdružení Synagoga Kosova Hora dokončuje v těchto měsících kompletní rekonstrukci interiéru synagogy. Synagoga je spojená s rabínským domem, byla postavena v polovině 16. století v barokním slohu. Židovská komunita se od té doby postupně rozrůstala. V roce 1870 tvořilo 400 místních Židů třetinu obyvatel obce. Poté se postupně obec vylidňovala. Při sčítání v roce 1930 se k židovskému náboženství hlásilo 32 obyvatel, z nichž většina byla během holocaustu zavražděna. Kdysi početnou obec nám připomíná také zachovaná část ghetta a židovský hřbitov.

Modlitby synagou zněly do dvacátých let 20. století. Během druhé světové války byla výcvičkovým prostorem německých vojsk, po válce se nedočkala patričního využití, v roce 1987 dokonce hrozila její demolice. Díky manželům Ehlovým

byla synagoga zachráněna. Ehlovi záhy provedli nutné statické opravy a zastřešení. V roce 2007 založili občanské sdružení s cílem dokončení rekonstrukce. Díky dotaci z Ministerstva kultury, Česko-německého fondu budoucnosti a NFOH bude v červnu obnovená synagoga otevřena. Z prostředků NFOH byl obnoven barokní aron ha-kodeš. V synagoze bude instalována stálá expozice připomínající dřívější židovskou komunitu a historii budovy, prostor modlitebny bude využíván pro kulturní akce. Obec Kosova Hora chystá v protějším domě ve spolupráci se sdružením obcí Sedlčanska, Městským muzeem v Sedlčanech a Židovským muzeem v Praze otevřít regionální muzeum židovské kultury. Další info na <http://www.kosovahora.cz/synagoga.asp?p1>

■ mm

NÁHROBEK JEHONATANA MÜNZE V KOSOVĚ HOŘE

Půl kilometru jihovýchodně od synagogy leží židovský hřbitov s přibližně pěti sty náhrobky. Pouze na několika hřbitovech na našem území jsou dochovány náhrobky ze 16. století a hřbitov v Kosově Hoře patří mezi ně. Nejstarší náhrodek pochází z roku 1593.

Mezi pohřbenými je také Jehonatan Münz, který zemřel 4. dne měsíce chešvan roku 5592, tedy 11. října 1831. Text i výzdoba jeho náhrobku sděluje, že patřil mezi levity. Kmen levitů je nejdéle doložitelnou roduinnou linií v dějinách lidstva. Lévi byl třetím synem praotce Jáкова a levité byli vybráni, aby sloužili v Míškanu, stanu setkávání.

Později v Chrámu prováděli levité různé úkoly a služby, po zničení Chrámu zůstalo mezi jejich výsadami omývání rukou kohenům před proneseným požehnáním. Tato skutečnost dala vznik vyobrazení levitských znamení – konvice, konvice s mísou nebo konvice nalévající vodu, které nahradily původní kijor – nádobu, která v Chrámu sloužila k tomuto účelu. Také náhrodek Jehonatana Münze zdobí ušlechtilý reliéf konvice a mísy.

Pro InfoBulletin Iva Steinová

NFOH vás srdečně zve na novou výstavu, jejímž kurátorem je dr. Arno Pařík

Barokní synagogy v českých zemích

Galerie Roberta Guttmana
U Staré školy 3, Praha 1

3. března – 28. srpna 2011

Výstava bude otevřena denně mimo soboty a židovské svátky
od 3. března do 25. března od 9.00 do 16.30 hod.,
od 27. března do 28. srpna 2011 od 9.00 do 18.00 hod.

Mediální partner

ČESKÝ ROZHLAS

www.jewishmuseum.cz

Příběh: MARIANA FOLTÝNOVÁ

JEDINÝ, KDO SE DO TRANSPORTU TĚŠIL

Příběh každého, kdo prožil peklo koncentračních a vyhlazovacích táborů, stojí za zaznamenání. Je svědectvím, ze kterého se můžeme a musíme učit. Rozhodli jsme se proto zařadit do našeho bulletinu příběhy přeživších. Nikdy jich není dost.

Mariana Foltýnová, která se narodila v roce 1922 v Opavě, prožila válku v Terezíně. Je jednou z klientek Domova sociální péče Hagibor, který NFOH podporuje ve svém programu Péče.

Jednou z mých velkých životních výhod je, že jsem nezdolný optimista. Vždycky říkám, že trápit se nebo být nad věcí – to vyjde za jedny peníze. Myslím, že i tento dar shůry mi pomohl přečkat dobu války a začít žít plný a šťastný život po ní.

Zhruba dva roky po začátku války jsem se na jednom z odpoledních čajů v židovské kavárně Pygmalion seznámila s mladíkem jménem Evžen Feuerstein. Byla to láska na první pohled a brzy jsme začali uvažovat o svatbě. Tehdy již ale začínalo být jasné, že se nad námi českými židy stahují mračna a můj otec nechtěl, aby jeho jediná dcera odešla v takové nejisté době z domu. Ze svatby tedy nebylo nic a Evžen odjel nakonec jedenáct měsíců po našem seznámení na podzim roku 1941 s prvním transportem označovaným jako AK (Aufaukomando) do Terezína. Já a má rodina jsme vyrazily stejným směrem v únoru roku 1942. Na mysli jsem měla jen Evženu a myslím, že jsem byla zdaleka jediným člověkem, který se tenkrát v Holešovicích nemohl dočkat na to, až do Terezína dorazí.

Po roce v Terezíně můj otec, který byl již tehdy velmi vážně nemocný, svolil ke svatbě, a tak jsme se 8. února 1943 v Terezíně vzali. Evžen se vždycky smál, že se tak dlouho vyhýbal v randění švadlenám (byl přesvědčený, že jsou to nejhloupější ženy na světě), až ho jedna dostala do chomoutu. To, že jsem se na rodinné škole, do které jsem chodila před válkou, naučila šít, mi ale zachránilo život. Většinu času v Terezíně jsem totiž háčkovala rukavice nebo opravovala uniformy a to, že jsem pracovala, mě chránilo před transporty na východ. Dalším mým štěstím bylo, že Evžen přijel do Terezína právě s transportem AK, který ghetto pomáhal stavět, a tak mohl z rozhodnutí Judenrathu před dalšími transporty chránit dvě osoby, což jsem

byla já a jeho maminka Hermína. My tři jsme také byli jedinými členy rodiny, kteří válku přežili.

V květnu 1945 jsme se vrátili do Prahy. Přes všechny těžkosti, které jsme s manželem během šoa zažili, jsem si nikdy po návratu nezoufala nad tím, čím jsem za války prošla. Žila jsem malými i většími radostmi běžných dní a tak je tomu i dnes. Brzy po válce se nám narodili dva synové a s nimi jsme začali znovu žít běžný život. Dnes mám čtyři dospělá vnoučata a dvě malé pravnučky. I když dnes již kvůli svému zdraví zdaleka nemohu dělat vše, co bych si přála, těším se z každého dalšího dne a můj optimismus mě neopustil. Jsem přesvědčená, že jedině tak se dá žít.

■ tgv

SEN O NÁVŠTĚVĚ ZEMĚ ZASLÍBENÉ

Pan David Thoma inicioval a financoval vůbec první návštěvu Izraele několika přeživších šoa ze židovských obcí v Praze a Ostravě. Ještě jednou mu za všechny mnohokrát děkujeme. Přinášíme vám vzpomínky tří účastníků.

Pohled na Jeruzalém z Olivetské hory

Michal Salomonovič, Ostrava:

„Jedenácti ženám a mužům, kteří přežili období holocaustu, se splnilo to, o čemž se domnívali, že nikdy nebude naplněno, navštívili na 5 dnů vysněnou zemi svých předků, Izrael. Od 27. do 31. října 2010 díky donátoru Davidu Thomovi, organizačnímu zabezpečení NFOH a velké péči pečovatelek ADP Tikvah Radky Hrouzkové a Aleny Ševčíkové prožili nezapomenutelných pět dnů v Jeruzalému, u Mrtvého moře a na Masadě. Pro většinu z nás to byl skoro nesplnitelný sen, jsme ve věku 80 a více let, a naše nohy bez pomoci pečovatelek by ani takovou cestu nezvládly. Navštívili jsme i památník YAD VASHEM, který pro nás není turistickou paměti-

hodností, ale místem smutného vzpomínání na naše rodiny.

Ale celý tento pobyt v Izraeli nelze dost dobře popsat slovy. Nebyli jsme běžní turisté, tato země je pro nás mnohem více...“

Věra Vaňková, Ostrava:

„... Po vyřízení všech letištních záležitostí a odbavování zavazadel jsme čekali do 11 hodin v noci, kdy byl odlet směr Tel Aviv. Pro mě to byl první let v životě... Ve 2 ráno jsme přistáli na tel avivském letišti, což byl pro nás, kteří jsme tam ještě nebyli, velký zážitek. Malým přistaveným autobusem jsme odjeli do čtyřhvězdičkového hotelu Prima, ve kterém jsme byli celou dobu ubytováni. Pak začínaly první dojmy z pobytu v Izraeli, Svaté zemi. Po provedení osobní hygieny a malém odpočinku jsme byli vyzváni ke snídani, což byly švédské stoly. Načež jsme nastoupili do mikrobusu a první zastávka byla návštěva Šoa domu, The Hall of Names, Yad Vashem. Tam byly promítány filmy s transporty Židů do táborů smrti... Velice mě zaujalo, jak mohlo být okolo Šoa domu v tak suché zemi tolik krásně vzrostlých stromů, načež mi bylo vysvětleno, že vše zelené je tam uměle zavlažováno. (...) Druhý den byl opět přistaven autobus a jeli jsme asi dvě hodiny pouští a velice jsem se udivovala, jak mohl v takové poušti vést pasák ovce a kozy. Kde měly trávu? Na každou cestu jsme měli průvodkyni, která nám historii daného místa vysvětlila. Dojeli jsme k Mrtvému

Koupání v Mrtvém moři

moři, které se vlivem horka každý rok o jeden metr zmenšuje. Úžasné koupání bez plavání jen nadnášení ve 30 stupňovém horku, mírný drobný píseček pod nohama. Kávou a kamínkem jsem se s místem, kam se už nikdy nepodívám, rozloučila. Poté jsme jeli s průvodkyní na Masadu, což je National park. Jelikož bylo opět veliké horko, skupina se rozdělila a my méně schopní, jsme zůstali uprostřed na takové rozlehlé terase, kde byl také obchod s památkami. S pomocí pana Thomy jsem si koupila pro své vnuky malé svíčky, židovskou hvězdičku jako náhrdelník a pohledy, na které se ještě nyní dívám, když si chci tamější zem přiblížit. Opět malý kamínek pro mě na památku. Na Masadě v dávnověku chodily karavany vojsk. Z Masady mám též mapku a plán výstupu. (...) Třetí den jsme jeli autobusem na Olivetskou horu, odkud jsme poznávali celý Jeruzalém. Při vyprávění jsem dostala též mapku panorama Jeruzaléma, kterou mám doma nad postelí. (...) Jeli jsme také ke Zdi nářků, tam jsem napsala lísteček prosbu B-hu, ale bylo tam strašně moc lidí... Jediná negativní věc po tak úžasném zájezdu byla, že jsem se nemohla vůbec s místními lidmi pro neznalost jazyka povykládat..."

Petr Brandeiský, Praha:

„... Jedenáct osob z Ostravy a Prahy, přeživších holocaust, a jejich doprovod mělo tak možnost poprvé ve svém životě procházet Jeruzalémem a prožívat atmosféru tohoto velkolepého města i jeho okolí. Pravda, nebylo snadné překonávat (často za pomoci chodítek a vozíku pro invalidy) různé větší či menší překážky v křivolakých uličkách Starého města, při cestování autobusem i letadlem. Je třeba zvlášť vyzdvihnout neobyčejnou péči o lidi se zdravotním postižením, kterou poskytoval sám pan Thoma a jeho přátelé i obě pečovatelky z Ostravy, paní Radka Hrouzková a Alena Ševčíková. Je zapotřebí vzpomenout i na průvodkyni paní Dalju, která dokázala skupinu provést po historicky významných místech a přitom dbát na věk a zdravotní stav účastníků výpravy. Návštěva památníku Yad Vashem, cesta na historickou pevnost Masada, koupání ve Slaném tj. Mrtvém moři, procházka kolem Knesetu – parlamentu moderního židovského státu, to všechno se stalo velkým zážitkem a darem pro ty, kdo prožili strašnou minulost a mohou teď být účastníky důstojné přítomnosti.“

KALENDÁŘ NÁMI PODPOŘENÝCH AKCÍ JARO A LÉTO 2011

Březen – červenec

Putovní výstava

Místa utrpení, smrti a hrdinství

Prostřednictvím výstavy se může veřejnost a mládež seznámit s historií koncentračních táborů. Součástí výstavy jsou přednášky, vzpomínky pamětníků a promítání filmů.

● 7.4.–2. 5. 2011 • Rakovník, Muzeum T. G. M.

● Květen • Neratovice, Městský úřad

● Červen • Slaný, Vlastivědné muzeum

Další info u koordinátorky projektu paní Olgy Zárubové na tel.: 244 462 441

Pohled do interiéru ústěcké synagogy

Duben–květen

Kulturní program v Ústěku

Sdružení pro ústěckou synagogu vás zve na kulturní akce konané v synagoze a Gotickém dvoječti, ulice 1. máje, Ústěk.

● 7. 4.–5. 5. 2011

Emil Orlik – výběr z grafického díla

Synagoga • Út–ne 13:00–17:00

● 4. 7. 2011 • Koncert kapely T4

Gotické dvoječe, 19:00

● 14. 5. 2011 • Next Phase – jazzový koncert

Gotické dvoječe, 19:00

Další info na www.synagoga-ustek.org

Duben–červen

ICEJ – Staronová šance

Veřejná shromáždění proti antisemitismu, přednášky a konference

● 17. 4. 2011

Kulturou proti antisemitismu, Praha

● 1. 6. 2011 • Den Jeruzaléma, Praha

● 4.–5. 6. 2011 • České Budějovice pro Izrael

Další info na www.icej.cz

Program Krajské knihovny v Karlových Varech

● 6. 4. 2011

Sionismus, vznik státu Izrael, izraelsko-palestinský konflikt – přednáška, 16:30

● 11. 5. 2011

Tradice a zvyky v současném životě židovské komunity (stravování, svatby, pohřby a vše další, co k životu patří); Židovská rodina (úloha ženy, úloha muže, výchova dětí, vzdělávání...) – přednáška, 16:30

- Červen
Výstavka cestovatelské literatury
s tématem Izrael (z fondu Krajské knihovny
Karlovy Vary)
Po–so 10:00–19:00
Další info na www.knihovna.kvary.cz

Květen

Jom ha-šo'a

NFOH společně s Institutem Trezínské iniciativy vás zvou na veřejné setkání a čtení jmen lidí, kteří nepřežili hrůzy koncentračních táborů při příležitosti Dne vzpomínání na oběti holocaustu.

- 2. 5. 2011 • Náměstí Míru, Praha 2
14:00–17:00

Další info na www.fondholocaust.cz nebo na www.holocaust.cz

Židovskou čtvrtí – Prostor pro paměť

Hlavním cílem této aktivity je oživení historie boskovické židovské čtvrti. Její součástí jsou přednášky a besedy, výtvarné aktivity a netradiční autorský projekt Ondřeje Boušky Trajektorie.

- 14. a 15. 5. 2011 • Boskovice
Další info na <http://zidovskouctvrti.tumblr.com/>

Pietní akt na místě bývalého koncentračního tábora Lety u Písku

Uctění památky romských obětí holocaustu.

- 13. 5. 2011 • Lety u Písku

Další info u předsedy Výboru pro odškodnění romského holocaustu pana Čeňka Růžičky na emailové adrese ruzicka.vporh@seznam.cz

Květen–září

Výstava Hieronymus Lorm

Regionální muzeum v Mikulově vás zve od konce května na výstavu konanou při příležitosti výročí narození významné osobnosti pocházející z mikulovské židovské obce. Hieronymus Lorm byl spisovatel, novinář a filozof, ale také tvůrce abesedy pro hluchoslepé, tzv. Lormovy dotykové abecedy.

- 29. 5.–30. 9. 2011
Obřadní síň židovského hřbitova
v Mikulově

Další info na www.rmm.cz

Červenec

Třebíčský židovský festival – Šamajim

Zveme vás na již 8. ročník festivalu, který návštěvníkům přiblíží židovskou kulturu a historii. Pro návštěvníky jsou připraveny hudební a divadelní představení, přednášky a besedy, promítání filmů a další zajímavé akce.

- 25.–30. 7. 2011 • Třebíč
Další info na www.mkstrebic.cz

Boskovice 2011 – Festival pro židovskou čtvrt'

Přijďte navštívit již 19. ročník festivalu zaměřeného na podporu myšlenky citlivé obnovy objektů v židovské čtvrti v Boskovicích. Festival nabízí čtyřdenní přehlídku nejrůznějších žánrů, divadel, videoprojekcí, výstav, výtvarných děl a happeningů.

- 7.–10. 7. 2011 • Boskovice
Další info na www.unijazz.cz

ŠOA
Příběh Miloše Dobrého / Příběh Hany Pravidové

Hrají: Miroslav Hruška a Zuzana Onufráková
 Režie: Daniel Hrbek

Od 11. 1. 2011 ve Švandově divadle.

Dva neobyčejné osudy uprostřed nacistického pekla. Příběh dvou lidí, kteří se ocitli na stejných místech a prožili podobné tragédie, a přesto se nikdy nepoznali.
 Inscenace je sestavena z autentických výpovědí dvou naprosto odlišných lidí – sportovce Miloše Dobrého a herečky Hany Pravidové. Spojuje je ale nejen to, že přežili holocaust...

Švandovo divadlo na Smíchovské scéně hl. m. Prahy
 Štefánikova 57
 150 00 Praha 5
 obchodni@svandovodivadlo.cz

POKLADNA
 tel.: 257 318 666
 po-pá 11:00-14:00
 14:30-19:00
 so-ne 17:00-19:00

www.svandovodivadlo.cz

Divadlo je scénou hl. m. Prahy a je podporováno Městskou částí Praha 5.

Nadační fond obětem holocaustu stále hledá dárce

- pro projekty, které každoročně podporuje
- pro projekty, které sám realizuje.

Chcete nám pomoci? Staňte se naším dárce.

Číslo účtu: 502-2685554004/2700

Pro více informací navštivte naše webové stránky www.fondholocaust.cz
 nebo kontaktujte ředitelku NFOH Martu Malou: mala@fondholocaust.cz

InfoBulletin vydává Nadační fond obětem holocaustu jako informační periodikum určené partnerským organizacím a žadatelům o nadační příspěvek • Adresa kanceláře: Legerova 22/1854, 120 00 Praha 2 • Telefon: 224 261 615, 224 261 573, fax: 224 262 563 • E-mail: info@fondholocaust.cz • Internet: www.fondholocaust.cz • Bulletin zapsán do evidence periodického tisku Ministerstva kultury ČR pod evid. číslem MK ČR E 16905 • **Kontakty:** Marta Malá, ředitelka: mala@fondholocaust.cz 224 261 615 • Andrea Fictumová, koordinátorka programů Péče, Pripomínka, Budoucnost: fictumova@fondholocaust.cz, 224 261 573 • Michaela Vintrová, finanční manažerka: vintrova@fondholocaust.cz, 224 261 573 • Tereza Váňová, odborná pracovnice: gafna@centrum.cz